

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали IV Міжнародної
науково-практичної конференції**

16-17 листопада 2023 року

Київ 2023

УДК 332.36

Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16-17 листопада 2023 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2023. 290 с.

Видання містить матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the IV International scientific-practical conference "Formation of sustainable land use: problems and prospects". The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 11 від 23 листопада 2023 р.)

ISBN 978-617-8171-09-4

© Інститут землекористування НААН України, 2023
The Institute of Land Management of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, 2023

Ковшаків С. О.
здобувач вищої освіти
Баруліна І.Ю.

*науковий керівник: асистент кафедри землеустрою, геодезії та кадастру
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Кропивницький, м.Херсон, Україна*

РОЛЬ ЗЕМЛЕУСТРОЮ У ФОРМУВАННІ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Є вірним твердження, що наука із землеустрою у своєму формуванні має відповідні джерела та етапи еволюції. Земельний устрій на території сучасної України виник разом зі створенням і розвитком землеробської трипільської культури. З розвитком земельних відносин розвивалася і наукова думка стосовно землеустрою. На нашу власну думку, сталий розвиток землекористування – це така керована система, що охоплює всі аспекти взаємозалежності суспільства і природного середовища через форми і методи, які забезпечують реалізацію безперервного розвитку для досягнення балансу економічних, соціальних, екологічних, правових, інформаційних концепцій.

Відомо, що земля є основою людського існування, що визначає її важливу роль у процесі соціально-економічного розвитку суспільства. Як основа екосистеми, знаряддя і предмет виробництва, об'єкт права власності вона є базисом сталого розвитку, умовою соціального прогресу та добробуту людини. Земля повинна раціонально використовуватися, щоб вона була постійним джерелом багатства людей, для цього необхідна нова парадигма – концепція сталого землекористування. Для України проблема сталого розвитку є принципово новою. У першу чергу це стосується використання земельних ресурсів. Ведуться дискусії щодо наукового обґрунтування сталого розвитку, раціонального використання земельних ресурсів і набувають все більшої гостроти.

Роботи багатьох науковців присвячено питанням теорії й методології землеустрою, питань подальшого розвитку землеустрою в Україні та його сутності, які значною мірою впливають на формування земельних відносин і запровадження сталого землекористування, підвищення ефективності використання та охорони земельних ресурсів, інвестиційної привабливості земель. Зокрема, у публікаціях доктора технічних наук, професора С.П. Войтенка, доктора технічних наук М.О. Володіна, сутність землеустрою трактується як різні поняття, а саме: землеустрій та землевпорядкування, територіальний землеустрій, комплексний державний землеустрій та землевпорядкування, зокремлений землеустрій, екологоландшафтний землеустрій тощо[1,2]. При обґрунтуванні необхідності сталого землекористування, його важливості з метою збереження земельних ресурсів, слід спиратися на основні соціальні, економічні та екологічні закони та принципи.

Еколого-економічними пріоритетами у вирішенні основних завдань із забезпечення сталого використання земель сільськогосподарського призначення, зокрема, є: збалансування екологічних, економічних і соціальних факторів розвитку регіонів з урахуванням властивостей земельних ресурсів, їх цінності та особливостей використання на певній території; природно-просторова організація використання земельних ресурсів, яка забезпечить умови для раціонального використання потенційних ресурсних можливостей земель без порушення екологічної рівноваги для

окремих адміністративно-територіальних одиниць. Варіантний підхід набуває особливого сенсу в умовах різних форм господарювання, соціального розшарування, різної забезпеченості товаровиробників виробничими ресурсами, оптимальне поєднання приватних інтересів з суспільними з приводу використання земель.

Комплекс заходів з охорони раціонального використання земельних ресурсів розробляється в територіальних комплексних схемах (програмах) розвитку сільського господарства та охорони земельних ресурсів органами сільгоспуправління та охорони навколишнього середовища на перспективу 10-15 років і впроваджується за річними програмами. Дані програми враховують соціально-економічні особливості регіонів, містять обґрунтовані пропозиції щодо використання земельних, водних та інших природних ресурсів у зв'язку з комплексом природоохоронних засобів. В комплексних схемах знаходить відображення система правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на запобігання необґрунтованому вилученню земель із сільськогосподарського обороту, захист від шкідливих антропогенних впливів, відтворення родючості ґрунтів, продуктивності земель лісового фонду, захисту ґрунтів від водної та вітрової ерозії тощо. Підсумовуючи викладені вище обґрунтування ролі і значення землі в життєдіяльності людей, найповніше відповідає сутності термінологія «землеустрій», яка більшою мірою і зафіксована відповідними статтями сучасного Земельного кодексу України та Закону України «Про землеустрій» [3].

Також, потребує подальшого обґрунтування поняття планування сталого землекористування[4]. Слід звернути увагу, що моніторинг земель є необхідним для раціонального використання земельних ресурсів та їх охорони. А, саме, система спостереження за станом земельного фонду, включаючи землі, розташовані в зоні радіоактивного забруднення, з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відтворення та ліквідації наслідків негативних процесів. Використання системи моніторингу забезпечує систематичне спостереження за станом земельного фонду. Слід зібрати й проаналізувати дані про розподіл земель між власниками й користувачами, продуктивність земельних ресурсів, ступінь деградації ґрунтів, стан їхнього забруднення, вміст у ґрунтах та ґрунтових водах пестицидів. Систематичний аналіз стану земельного фонду дасть можливість передбачити на перспективу заходи по кожному з регіонів щодо поліпшення стану земельних ресурсів і їх раціонального використання.

Список використаних джерел

- 1) Войтенко С.П. Аналіз витоків землеустрою і чинників формування сучасного землевпорядкування / С.П. Войтенко, М.О. Володін: матеріали Міжнар. наук.практ. конф. «Землевпорядна наука, виробництво і освіта ХХІ століття» (м. Київ, 20 квіт., 2001 р.). — К.: Інст землеустрою УААН, 2001. — С. 8792.
- 2) Володін М. О. Принципи і закономірності розвитку земельного менеджменту: історія та сучасність/М.О. Володін // Землевпоряд. вісн. — 2002. — № 1. — С. 2935.
- 3) ДОБРЯК Д. Проблеми сучасного землеустрою. Землевпорядний вісник. 2012. № 1. С. 30–34.
- 4) Цілі сталого розвитку. UNDP. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення: 17.11.2023).

The role of land structure in the formation of sustainable land use

Abstract. It is known that land is the basis of human existence, which determines its important role in the process of socio-economic development of society. Land must be rationally used so that it is a permanent

source of wealth for people, for this a new paradigm is needed - the concept of sustainable land use. Discussions regarding the scientific justification of sustainable development and the rational use of land resources are ongoing and are becoming increasingly acute.